

Відображення героїчної боротьби за волю запорозького козацтва в народних думках і піснях

Козаччина... XV століття... Постають перед уявою часи кривавих і спустошливих нападів татар і турків на Україну. Першим бастіоном, який приймав на себе найміцніші удари хижих орд, була Запорозька Січ. Відважні козаки-запорожці мужньо захищали рідний край, визволяли побратимів з неволі. Історія України знає немало відчайдушних походів козаків.

Не міг не торкнутися цієї теми український народ у своїх піснях і думках. Героїчна боротьба за волю запорозького козацтва, часи козацької звитяги відтворені в багатьох фольклорних творах.

Живі образи козацької сміливості, бадьорості, вільного, буйного, безжурного життя постають перед нами в історичних піснях про боротьбу з турками і татарами. Кращі риси запорожців – безстрашність у боях і походах, добродушність, вірність рідному народові - відтворено в образі легендарного Байди, князя Дмитра Вишневецького - першого козацького ватажка у пісні " В Цареградї на риночку" ("Пісня про Байду"). Про боротьбу за волю, муки, яких зазнали українські козаки від поневолювачів, розповідає і пісня "Ой, Морозе, Морозенку". Автор змалює страшну смерть молодого козака, улюбленця народу і водночас народне замилювання його відвагою, його молодечим запалом, буйною волелюбною вдачею. Широкої популярності набула маршова козацька пісня "Ой, на горі женці жнуть", де звучить глибока любов до запорозького війська і його ватажків - Дорошенка та Сагайдачного.

Знайшла своє відображення у піснях і боротьба з польською шляхтою. Пісня "Розлилися круті бережечки" дає уяву про переддні визвольної війни 1648-1654 років. Народ не хотів миритися зі смертю своїх улюблених героїв, для нього вони залишалися завжди живими, продовжуючи своє життя і боротьбу у народних творах. Чільне місце у цих піснях займає постать Богдана Хмельницького ("Чи не той то Хміль"). Героями пісні "Не дивуйтеся, добрії люди" є Максим Кривоніс і "Батько Зинов", запорозькі козаки, що брали участь у багатьох битвах під Жовтими Водами і Косунем. Патріотизм і мужність Данила Нечая, його битву і героїчну смерть під містечком Красним оспівано в пісні " Ой, з-за гори високої".

Тема козаччини знайшла своє відображення і в українських думках про боротьбу проти загарбників рідних земель. Найстаріша дума "Козак Голота" розповідає нам про простого козака-воїна, "який не боїться ні огня, ні меча", хоробрий і розумний. Безумовно у прямому поєдинку Голота, який захищає рідну землю, перемагає злісного ворога.

У думі "Самійло Кішка" народ уславлює небувалий подвиг запорозького гетьмана. Тяжка турецька неволя, яка б вона не була довга, не вбила у серці Самійла Кішки ні любові, ні козацького завзяття і хисту. Він зробив, здавалося, неможливе - врятувався з неволі сам, та ще й друзів з неволі визволив.

Маруся Богуславка - взірць мужньої жінки-патріотки, яка і в чужому оточенні знаходить у собі сили й мужність, щоб виконати свій обов'язок української громадянки, святий обов'язок перед народом, постає перед нами в однойменній думі.

"Хмельницький і Барабаш" - приклад патріотизму, поваги і турботи про свій народ з боку кращих його синів - бойового козацтва і зрадництва тієї частини козацької

старшини, котра не рахувалася з народними інтересами. Про визвольну війну проти польської шляхти розповідається і в думах "Корсунська перемога", "Іван Богун", "Про смерть Богдана Хмельницького". Ще в ті далекі часи, коли створювалися ці народні шедеври, український народ пов'язував ідею державності з чесним служінням Батьківщині, патріотизмом, відданістю.

Історія козаччини завжди хвилювала українців. З захопленням вони поверталися у своїх думах і піснях до часів Запорозької Січі.

Старі думи козачі, пісні всьому світові відомі. Вони перейняті сумом, повиті журбою. Велику значимість фольклору для Батьківщини, для українців відзначав у своїх творах Тарас Шевченко:

Наша дума, наша пісня

Не вмере, не загине...

От де, люде, наша слава,

Слава України!

Багатюща народна літературна спадщина спонукає нас пишатися і минувшиною України, гордитися тим, що зветься українцями.